

Sendt via internett

Kulturdepartementet
Postboks 8030 Dep
0030 OSLO

Oslo, 25. mai 2021

Deres ref. 21/1425-

Høringsuttalelse om forslag til ny forskrift til åndsverkloven

Vi viser til høringsbrev av 17. mars 2021 om forslag til ny forskrift til lov 15. juni 2018 nr. 40 om opphavsrett til åndsverk mv. (åndsverkloven). Kopinor ønsker her å komme med synspunkter på forslaget. Våre medlemsorganisasjoner vil som vanlig avgi egne høringsuttalelser så langt de finner det ønskelig.

Kopinor støtter at det i norsk lov fortsatt skal være bestemmelser som sikrer tilgang til åndsverk og annet vernet materiale til fordel for personer med nedsatt funksjonsevne. Det er samfunnet, ikke de enkelte rettighetshaverne, som bør bekoste tilgangen, og det bør derfor som hovedregel betales et vederlag til rettighetshaverne. Vi støtter derfor departementets vurdering om at det også i fortsettelsen fastsettes en viss kompensasjon til rettighetshaverne.

Vi mener imidlertid at denne kompensasjonen bør gis i form av en rett til vederlag gjennom en tvangslisensbestemmelse. Dersom gjeldende tvangslisens skal settes til side, bør det uansett skje i form av en lovendring, ikke indirekte gjennom forarbeider til ny forskrift. Vi mener derfor at forskriften bør forankres både i § 56 og i den nye § 56a.

Videre vil vi benytte anledningen til å uttrykke skuffelse over at forskriftsbestemmelsene §§ 1-10a og 1-10b om bruk av pliktavlevert materiale er foreslått videreført, og at departementet heller ikke har kommentert innsigelsene Kopinor og andre rettighetshaverorganisasjoner har fremmet mot lovligheten av disse bestemmelsene. Vi viser blant annet til vårt seneste innspill til Kulturdepartementet av 16. mars 2021 til gjennomføring av digitalmarkedsdirektivet mv. i norsk rett, der notat av advokat Astri M. Lund (oversendt Kulturdepartementet 7. mars 2019) var vedlagt. Vi påpekte at forskriftsbestemmelsene også harmonerer dårlig med digitalmarkedsdirektivet, særlig for verk som fortsatt er i handelen. Vi ser derfor fram til departementets drøfting av de rettslige sidene ved dette, senest når digitalmarkedsdirektivet skal gjennomføres.

Vi vil i det videre kommentere den foreslåtte gjennomføringen av Marrakechtraktaten og -direktivet. Konkrete forslag til innholdsmessige og språklige endringer i forslaget til forskrift følger i egne vedlegg.

Forskriftshjemmel

Departementet foreslår å flytte forskriftshjemmelen i åvl. § 55 fjerde ledd til en ny § 56 a. I Prop. 115 LS (2020–2021) s. 12 heter det at dette «ikke [er] ment å innebære materielle endringer, men har til formål å gjøre bestemmelsene klarere og lettere tilgjengelig for lovens

MEDLEMSORGANISASJONER

Den norske Forfatterforening
Den norske Forleggerforening
Fagpressen
Forbundet Frie Fotografer
GRAFILL (Norsk organisasjon
for visuell kommunikasjon)
Mediebedriftenes Landsforening

Musikkforleggerne
NOPA Norsk forening for
komponister og tekstforfattere
Norges Fotografforbund
Norsk faglitterær forfatter- og
oversetterforening
Norsk Journalistlag

Norsk Komponistforening
Norsk kritikerlag
Norsk Oversetterforening
Norsk Redaktørforening
Norsk Revyforfatterforening
Norsk Tidsskriftforening

Norske Barne- og
Ungdomsbokforfattere
Norske Billedkunstnere
Norske Dramatikeres Forbund
Norske Kunsthåndverkere
Ny Musikk Komponistgruppe

ADRESSE

Postboks 1663 Vika, 0120 Oslo
Tlf.: 23 10 74 00
E-post: kopinor@kopinor.no
Bankgiro: 5005.05.79848
Org.nr.: 964250340

www.kopinor.no

brukere». Forskriftshjemmel i åvl. § 55 fjerde ledd om organisasjoners fremstilling, import og utveksling av eksemplar, også i form av lydopptak, er i Prop. 104 L (2016–2017) s. 181 begrunnet utelukkende med behovet «for å kunne gi nærmere regler i forskrift for å kunne gjennomføre de særlige distribusjonsreglene for tilpassede verk over landegrensene som følger av Marrakechtraktaten».

På den annen side understreker departementet på side 30–31 i høringsnotatet om ny forskrift at bestemmelsene i åvl. § 55 og § 56 ikke skal anvendes der åvl. § 56 a kommer til anvendelse, og bemerker: «Det innebærer at hvis en handling omfattes av forskriftshjemmelen i § 56 a og forslaget til forskriftsbestemmelser som gjennomfører Marrakech-forpliktelsene, er det kun disse bestemmelsene som skal anvendes, ikke fribruksbestemmelsen i § 55 eller tvangslisensen i § 56.» Departementet antar at tvangslisensen i åvl. § 56 trolig vil bli overflødig, men vil utrede nærmere om denne senere kan oppheves. Vår vurdering er at § 56 fortsatt vil være relevant.

Bestemmelser som gjennomfører Marrakech-forpliktelsene (herunder forpliktelsene etter direktiv 2017/1564/EU, «Marrakechdirektivet») er tatt inn i forskriftsforslaget § 1-13 til § 1-17. Tvangslisensbestemmelsen i gjeldende forskrift § 1-11, gitt med hjemmel i åvl. § 56 (hvoretter opphaver har krav på vederlag), er ikke videreført. I stedet er det i forslaget § 1-15 tatt inn en regel om at staten «kan [...] utrede og fastsette kompensasjon til opphaver» for bruk etter reglene i forslaget § 1-14 annet ledd.

Kopinor vurderer at § 1-14 annet ledd er en hensiktsmessig bestemmelse ved at den, i overensstemmelse med hjemmelen i åvl. § 56 a, er nøytral mht. i hva slags formater tilpasset ulike funksjonshemninger verk kan fremstilles og gjøres tilgjengelig. Kopinor kan imidlertid ikke se at det er rom for å sette til side retten til vederlag iht. tvangslisensen i § 56 til fordel for en mer usikker kompensasjonsordning jf. forskriftsforslaget § 1-15. I lys av Prop. 115 LS (2020–2021) og Prop. 104 L (2016–2017) mener vi at det er galt å benytte forskriftshjemmelen i ny § 56 a, som grunnlag for å gi regler som medfører at departementet kan bestemme at fremstilling av eksemplar som kan tillates med hjemmel i § 56, skal kunne skje vederlagsfritt.

Vederlag

Departementet anser at det er «naturlig å fjerne seg fra dagens rettighetsbaserte tvangslisensordning og gå over til en ordning hvor kompensasjonen utredes og fastsettes av staten». Vi er sterkt uenig i dette. En slik regel, at departementet «kan» kompensere rettighetshavere, vil innebære framtidig usikkerhet og risiko for nedprioritering og saldering uten klar sammenheng med den faktiske bruken. «Kompensasjon» peker dessuten i retning av en tapsbetraktning, i motsetning til et rimelig vederlag for en gitt bruk.

Vi mener i stedet at det fortsatt bør være en forhandlingsordning, slik det også er i Danmark, noe som vil sikre at begge parter behov ivaretas på en god måte. Departementets frykt for at uenighet i forhandlinger om kompensasjon kan hindre eller forsinke fremstillingen av verk i tilgjengelige format, er etter vår oppfatning ubegrunnet. Det er ikke noe i veien for at bruk i medhold av en tvangslisensbestemmelse finner sted selv om det ennå ikke er avtalt eller oppnådd enighet om vederlag. Bruk kan til og med finne sted selv om opphaver ikke er mulig å få tak i. Og skulle avtale om vederlag ikke komme på plass, kan tvisten bringes inn for Vederlagsnemnda jf. åvl. § 62.

Departementet sier at det ikke vil være rimelig å betale vederlag i alle tilfeller, jf. også forslaget til § 1-15 siste ledd. Vi vil advare mot en modell som betinger at dette skal vurderes for hvert enkelt tilfelle av verk som fremstilles i tilgjengelig format. Hvem skal foreta vurderingen, og etter hvilke kriterier? Enkle og praktikable vederlagsordninger ivaretas best gjennom en forhandlingsløsning.

Det er etter vår mening høyst rimelig at vederlaget har sammenheng med hva som faktisk produseres eller brukes. Det kan f.eks. ikke være riktig at hver enkelt forfatters vederlag blir mindre som følge av at det et år produseres et større antall verk mens alle forfattere fortsatt skal dele på den samme potten. Det kan tenkes mange ulike måter og parametere for rapportering og beregning av vederlag, men dette løses best gjennom forhandlinger basert på begge parters behov og kunnskap. Gjennom forhandlinger sikres også nødvendig informasjon for fordeling i henhold til kravene etter ny lov om kollektiv forvaltning.

Kopinor administrerer i dag lydbokavtalen mellom staten og rettighetshaverorganisasjonene, og vi har inngått en tilleggsavtale med Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek (NLB) om tilrettelegging av magasiner og tidsskrifter. Etter vårt syn fungerer samarbeidet med produsentene godt. I takt med utviklingen vil det være fornuftig å se på avtaleverket på nytt, og vi bidrar gjerne til å finne fram til en helhetlig løsning som gjenspeiler hvordan beskyttet materiale tilrettelegges og benyttes i dag.

Andre verkstyper og funksjonsnedsettelse

I oppfølging av Marrakechdirektivet art. 9 gjennomfører EU-kommisjonen nå en undersøkelse i medlemslandene av funksjonshemmedes tilgang til verk i et for dem tilgjengelig format. Undersøkelsen omfatter alle slags verk for personer med andre funksjonshemninger enn de som regnes med i Marrakechdirektivet, og dessuten syns- og lesehemmedes tilgang til andre verk enn trykte verk. Det er paradoksalt at departementet nå foreslår å innskrenke tilgangen for de samme gruppene.

Som påpekt i høringsnotatet er hørsels- og talehemmede en gruppe som faller utenfor kretsen som kan betjenes etter forskriften slik den – i samsvar med hjemmelen i åvl. § 56 a – er foreslått. Om dette bemerker departementet at det likevel ikke er behov for å videreføre bestemmelsen i gjeldende forskrift § 1-11 *«fordi tilrettelegging for denne målgruppen vil omfattes av fribruksbestemmelsen i loven § 55»*. Da tas det imidlertid ikke hensyn til at forskriften § 1-11 – i samsvar med åvl. § 56 – tillater at det på opptaket i tilslutning til teksten i et utgitt litterært verk gjengis offentliggjort kunstverk og offentliggjort fotografisk verk, hvilket ikke tillates i filmopptak som gjøres etter åvl. § 55. Denne adgangen er ikke begrenset til å omfatte illustrasjoner som følger teksten i de skikkelser den er utgitt i, og gir med det et ekstra rom for å tilrettelegge for de aktuelle brukerne.

Funksjonsnedsettelsene som kan gi en person tilgang til materiale som fremstilles etter forskriftsutkastet § 1-14, har det til felles at de gjør personen ute av stand til å tilegne seg innholdet av trykte verk. Det kan forekomme at et litterært verk kun er utgitt i en annen form enn lesbar tekst, og hvor også andre funksjonsnedsettelse enn de som omfattes av betegnelsen «blinde, syns- og lesehemmede», hindrer en persons tilgang til innholdet, men der det kan avhjelpest ved at verket gjøres tilgjengelig i form av opptak.

Kopinor vil også påpeke at åvl. § 56 a bare gjelder for litterære verk, mens § 56 gir hjemmel for forskrift som tillater gjengivelse av offentliggjorte kunstverk og offentliggjorte fotografier,

slik forslaget § 1-14 annet ledd åpner for (jf. definisjonen av verk i forslaget § 1-13 nr. 1 der «tilhørende illustrasjoner» er nevnt). Også Marrakechtraktatens definisjon av verk refererer til kunstneriske verk (artikkel 2 bokstav a).

Tilrettelagte bøker produseres i dag både som rene lydfiler der teksten leses inn, og i økende utstrekning som digitale filer i epub-format av hele publikasjoner, det vil si av både tekst og visuelt materiale i bøker, tidsskrifter, magasiner mv. Innholdet i disse filene er søkbart, og det kan for eksempel leses opp ved bruk av talesyntese eller endres i størrelse, og filen kan benyttes som grunnlag for punktskrift. NLB og Kopinor er i dialog om en mulig vederlagsløsning for visuelt materiale som inngår i publikasjonene.

Definisjonen i § 1-13 nr. 1 omfatter også noteskrift, som i og for seg omfattes av begrepet notasjon, men er musikkverk og ikke regnes som litterære verk. (Denne tydeliggjøringen av Marrakechtraktaten som her bruker bare betegnelsen «notasjon», er gjort ved tilføyelsen «including sheet music» i Marrakechdirektivet art. 2 nr. 1.) Siden åvl. § 56 a kun omfatter litterære verk, må hjemmelen til å fremstille noteskrift i tilgjengelig format finnes i fribruksregelen i åvl. § 55 første ledd, der utgitte musikkverk er med (men ikke i form av lydopptak).

Sluttbemerkninger

Ved definisjonen av verk i § 1-13 nr. 1 er de foreslåtte forskriftsbestemmelsene, ved at de omfatter noteskrift og illustrasjoner, gitt et videre omfang enn det åvl. § 56 a gir hjemmel for. Bestemmelsene i åvl. § 55 og § 56 avhjelper dette noe på vei, slik vi har omtalt ovenfor.

Kopinor merker seg også at bestemmelsen i åvl. § 56 a, i motsetning til § 56, ikke nevner bibliotek, bare «organisasjon». I forskriftsforslaget (§ 1-13 nr. 4) brukes betegnelsen «godkjent enhet», og den er definert på en måte som omfatter mer enn organisasjoner.

Kopinor mener på bakgrunn av forholdene omtalt ovenfor at forskriften bør forankres i både åvl. § 56 og § 56 a. På den måten kan gjeldende muligheter som ligger i loven i dag videreføres, Marrakechbestemmelsene gjennomføres som de skal, og tvangslisensbestemmelsen i § 56 settes ikke til side uten at det er behandlet av Stortinget.

Enkelte andre innspill til endringer følger i vedlegg 1. I vedlegg 2 er våre forslag til nye overskrifter og forskriftstekst i § 1-13 til § 1-17 innarbeidet i departementets forskriftsforslag.

Vennlig hilsen
KOPINOR

Yngve Slettholm
administrerende direktør
(sign.)

Hege Døssland
avdelingsdirektør
(sign.)

2 vedlegg

Vedlegg 1

ØVRIGE INNSPILL TIL ENDRINGER

Til forslaget §§ 1-2, 1-8 og 1-9:

Mens forbudet i forskriftforslaget § 1-10 til § 1-12 gjelder fremstilling av «digital kopi», brukes betegnelsen «maskinlesbar kopi» i § 1-8 og § 1-9, og i § 1-2 finnes regler om «maskinlesbare» eksemplar. Betegnelsen digital bør brukes over hele linjen.

Til forslaget § 1-13:

I Prop. 115 LS (2020–2021) er i forslaget om åvl. § 56 a angitt som krav at verket som skal brukes skal være «offentliggjort». Dette begrepet dekker «utgitt eller på annen måte lovlig gjort tilgjengelig for allmennheten». Tilsvarende må begrepet «offentliggjort» brukes i § 1-13 nr. 1. Vi mener det kan aksepteres at bestemmelsen gjelder offentliggjort materiale selv om § 56 kun gjelder utgitt materiale, da det meste av det omtalte materialet i realiteten også vil være utgitt.

Likeledes er det uheldig når det i forskriftforslaget er tale om å 'spre eller låne ut', siden det å spre omfatter det å låne ut, jf. åvl. § 3 annet ledd bokstav a. Problemet oppstår fordi begrepet 'distribute' i Marrakechdirektivet (liksom i opphavsrettsdirektivet 2001/29/EF og i Marrakechtraktaten) omfatter bare overdragelse og ikke utleie og utlån (rental and lending, jf. utleiedirektivet 2006/115/EF). I den svenske opphavsretsloven er dette løst ved å bruke bare begrepet spre, jf. url. § 17 a, 17 c og 17 e. Så lenge ervervsmessig bruk ikke er tillatt, kan man leve med at å spre også omfatter å leie ut. Alternativet er bruke betegnelsene «overdra» istedenfor «spre» og beholde «låne ut». I vårt endringsforslag nedenfor har vi valgt den svenske løsningen.

I og med at det er betegnelsen «tilgjengelig format» som er en gjenganger i forskriftforslaget § 1-14 til § 1-17, synes det hensiktsmessig og mer klargjørende å la definisjonen i § 1-13 nr. 3 gjelde «tilgjengelig format». (Slik er det gjort i den tilsvarende definisjonen i den danske opphavsretsloven § 17 a nr. 2.) I forskriftforslaget § 1-14 annet ledd er det tale om å «fremstille et tilgjengelig format» og i tredje ledd om å «tilegne seg eller få adgang til et tilgjengelig format», og ordet eksemplar er ikke nevnt. Hva som da menes med «eksemplar i tilgjengelig format» (som er brukt bare i forskriftforslaget § 1-14 første ledd og § 1-17 første ledd) vil ikke kreve en forklaring.

I definisjonen av godkjent enhet, forskriftforslaget § 1-13 nr. 4, er – i samsvar med de norske oversettelsene – «instruktøropplæring» brukt om det som av Marrakechtraktaten og Marrakechdirektivet betegnes som «instructional training». Her bør man si «opplæring». («Instruktøropplæring» er en betegnelse som brukes om opplæring av instruktører, mens det instruktørene bedriver, er opplæring.)

Vi vil også foreslå at det i forskriften § 1-13 nr. 4 presiseres at det er Kulturdepartementet som godkjenner de aktuelle enhetene, i tråd med gjeldende forskrift § 1-11 jf. åvl. § 56.

Kopinor stiller seg tvilende til om «på ideelt grunnlag» i § 1-13 nr. 4 er helt dekkende for kriteriet «non profit basis». (I den danske loven og dansk direktivtekst brukes uttrykket «ikke-kommerciel basis», i den svenske lov og svensk direktivtekst «utan vinstsyfte», sml. uttrykket «non-commercial nature» / «ikke-kommerciel karakter» / «ickekommersiell natur» i

opphavsrettsdirektivet artikkel 5(3) bokstav b.) I åvl. § 56 er dette formulert som «ikke ervervsmessig, og vi spør om det kan være bedre egnet i forskriften.

Til forslaget § 1-14:

Forskriftshjemmelen i § 56 a gjelder bestemmelser om at «nærmere angitt organisasjon» kan foreta handlingene nevnt der. Det kan ikke ses at den hjemler bestemmelser som tillater at en tilgodesett person eller en person som handler på dennes vegne, gjør slike handlinger, og følgelig ligger bestemmelsen i forskriftsforslaget § 1-14 første ledd utenfor forskriftshjemmelen. Hva gjelder disse personers handlinger som angitt i første ledd, og deres eventuelle bruk av fremmed hjelp til å utføre dem, vil imidlertid Marrakech-forpliktelsene langt på vei være oppfylt gjennom åvl. § 26 og § 55. Kopinor ser imidlertid at av hensyn til bestemmelsen om ufravikelighet i Marrakechdirektivet § 3 nr. 5, som gjennomføres ved § 1-14 siste ledd, kan det være ønskelig å ta med de nevnte handlingene i denne paragrafen.

Vi påpeker ellers at forskriftsforslaget § 1-14 første ledd annet punktum hvoretter «*[e]ksemplarene kun kan brukes av tilgodesette personer*», ikke samsvarer med Marrakechtraktaten art. 4(2) b hhv. Marrakechdirektivet art. 3(1) a, som begge begrenser bruken til den tilgodesette personen som har fremstilt eksemplaret, eller på hvis vegne eksemplaret er fremstilt.

Bestemmelsen i denne paragrafens siste ledd om at «*[r]ettighetene etter denne paragraf*» ikke kan settes til side ved avtale, gjennomfører Marrakechdirektivet art. 3 nr. 5 om at «*the exception provided for in paragraph 1 cannot be overridden by contract*». Så vel i direktivet som i Marrakechtraktaten betegnes reglene som unntak, altså det som i åndsverkloven betegnes som avgrensingsregler, og slike regler bør ikke, selv om de ikke kan tilsidesettes ved avtale, i forskriften betegnes som rettigheter.

Til forslaget § 1-17:

Bestemmelsen om ideelle rettigheter i forskriftsforslaget § 1-17 tredje ledd viderefører, som påpekt i høringsnotatet s. 45, gjeldende forskrift § 1-12 andre ledd. Det bør overveies om formuleringen der om at «bestemmelsene om forbud mot endring av verk, gjelder på vanlig måte», gir rett veiledning om det som er normen, nemlig bestemmelsen i åvl. § 25 annet ledd som tillater at verk gjengis «i det omfang og i den skikkelser formålet krever», noe som kan være aktuelt ved tilrettelegging av materiale. Normen der gjelder dessuten ikke bare for verk; den gjelder også for utøvende kunstners fremføringer og for fotografiske bilder (jf. åvl. § 16 femte ledd og § 23 fjerde ledd).

Til forslaget § 1-19:

I forslaget § 1-19 brukes betegnelsen «det respektive landet». Det kan med fordel erstattes med «vedkommende land» (sml. den danske direktivteksten der man bruker «pågående land»).

Også formuleringen «forvalter retten til eksemplarframstilling» er en gjenganger i listen i § 1-19. Den kan leses slik at det forutsettes at vedkommende organisasjon faktisk representerer rettighetshaver, men her er det tale om å opplyse om organisasjoner som forvalter rettigheter til vedkommende type verk eller arbeid. Derfor bør «forvalter retten til eksemplarframstilling» erstattes med en ubestemt form, f.eks. «rettigheter til eksemplarframstilling». (Sml. her eksempelvis den danske og den engelske direktivteksten

der ubestemt form benyttes, og i danske forskrifter om hitteverk «*relevante kollektive forvaltningsorganisationer, særlig organisationer, der forvalter reproduktionsrettigheder*».)

Til forslaget § 4-1

Hjemlene for denne bestemmelsen om fastsettelse av vederlag finnes i åvl. § 62 første ledd som gjelder for åvl. §§ 21, 36, 37, 44 og 45, og i åvl. § 64 andre ledd. Sistnevnte bestemmelse omhandler utenforstående rettighetshavers krav om utbetaling av vederlag fra organisasjonen som innkrever vederlag fra brukere. For å unngå mulige misforståelser om behandlingen av spørsmål om innkreving og fordeling av vederlag, som er temaet for åvl. § 64 første ledd, bør det i forskriftsforslaget § 4-1 vises til åvl. § 64 andre ledd.

Vi har også noen korrekturinnsspill:

§ 1-9 tredje ledd: legge til komma etter «første ledd»

§ 1-10 første ledd bokstav a: legge til komma etter «samlinger»

§ 4-2 annet ledd: legge inn komma foran «eller organisasjon»

§ 4-4 første ledd: fjerne komme etter «klage»

§ 4-7 første ledd: fjerne komma etter «Kongen» (kan gjerne også fjerne «som» foran «skal være»)

§ 4-7 tredje ledd: fjerne kommaet i henvisningen til «§ 18 første ledd og andre ledd, første punktum»

§ 4-7 fjerde ledd første punktum: legge inn komma etter «allmennheten»

§ 4-7 fjerde ledd annet punktum: fjerne komma foran «ikke».

Vedlegg 2

FORSLAG TIL NYE OVERSKRIFTER OG FORSKRIFTSTEKST § 1-13 TIL § 1-17

Kapittel I – Eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring i arkiv, bibliotek, museer, undervisnings- og forskningsinstitusjoner, jf. åndsverkloven § 49, til bruk for personer med funksjonsnedsettelse, jf. åndsverkloven §§ 56 og 56 a, og omfattende søk etter rettighetshavere til hitteverk, jf. åndsverkloven § 51 til § 54

Fremstilling og utveksling av verk eller annet arbeid **eksemplar** i tilgjengelig format til bruk for personer **med nedsatt funksjonsevne som er blinde, har nedsatt synsevne eller har andre funksjonsnedsettelse som vanskeliggjør lesing**, jf. åndsverkloven §§ 56 og 56 a

§ 1-13. Definisjoner

I §§ 1-14 til 1-17 menes med:

1. verk eller annet arbeid: et offentliggjort verk eller annet arbeid i form av en bok, et tidsskrift, en avis, et magasin eller en annen form for skriftlig materiale, notasjon, herunder noteskrift, og tilhørende illustrasjoner, uansett medium, herunder i lydformat, som lydbøker, og i digitalt format, som er vernet av opphavsrett eller nærstående rettigheter, ~~og som er utgitt eller på annen måte lovlig gjort tilgjengelig for allmennheten.~~

2. tilgodesett person: en person som, uavhengig av eventuelle andre funksjonsnedsettelse,

a) er blind

b) har nedsatt funksjonsevne som ikke kan avhjelpest slik at vedkommende får en synsfunksjon tilnærmet lik den hos en person uten slik funksjonsnedsettelse, og derfor ikke er i stand til å lese trykte verk i tilnærmet samme grad som en person uten slik funksjonsnedsettelse

c) har nedsatt persepsjonsevne- eller lesevansker og derfor ikke er i stand til å lese trykte verk i vesentlig samme grad som en person uten slik funksjonsnedsettelse

d) er hørsels- eller talehemmet eller

ed) på annen måte, på grunn av en fysisk funksjonsnedsettelse, ikke kan tilegne seg verket eller arbeidet på vanlig måte eller er ute av stand til å holde eller håndtere en bok eller til å fokusere blikket eller bevege øynene i den utstrekning som normalt er nødvendig for å lese.

3. ~~eksemplar i~~ tilgjengelig format: ~~et eksemplar av~~ et verk eller et annet arbeid i en alternativ form eller et alternativt format som gir en tilgodesett person tilgang til verket eller arbeidet, og som gir den personen like enkel og uhindret tilgang som en person uten noen av funksjonsnedsettelsene nevnt i nr. 2.

4. godkjent enhet: en enhet som er godkjent av Kulturdepartementet eller anerkjent av en stat innen EØS eller som er part i Marrakechtraktaten for å tilby tilgodesette personer undervisning, ~~instruktør~~opplæring, tilpasset lesing eller tilgang til informasjon, på ~~ideell~~ikke-ervervsmessig grunnlag. Begrepet omfatter også en offentlig institusjon eller ideell organisasjon som leverer de samme tjenestene til tilgodesette personer, som en av sine primære oppgaver eller institusjonelle forpliktelser eller som en del av sine oppgaver i allmennhetens interesse.

§ 1-14. Eksemplarframstilling, tilgjengeliggjøring og grensekryssende utlån mv.

En tilgodesett person eller en person som handler på vegne av denne, kan fremstille eksemplar av offentliggjort verk eller annet arbeid i et tilgjengelig format. Eksemplarene skal kun brukes av den tilgodesette personener.

En godkjent enhet kan fremstille et tilgjengelig format samt overføre et tilgjengelig format, stille det til rådighet eller, spre eksemplar av~~eller låne~~ det uttil en tilgodesett person eller en annen godkjent enhet innen EØS-området eller i en stat som er part i Marrakechtraktaten.

En tilgodesett person eller en godkjent enhet kan tilegne seg eller få adgang til et tilgjengelig format, som overføres, stilles til rådighet eller, spre~~eller lånes ut~~ av en godkjent enhet, som er etablert innen EØS-området eller i en stat som er part i Marrakechtraktaten.

Denne paragraf gjelder ikke ervervsmessig framstilling eller bruk.

~~Bestemmelsene~~Rettighetene etter denne paragraf kan ikke tilsidesettes ved avtale.

§ 1-15. VederlagKompensasjon

Når en godkjent enhet som er etablert i Norge, anvender § 1-14 andre ledd, har opphaver krav på vederlag som utredes av~~kan staten utrede og fastsette kompensasjon til opphaver.~~

Det skal ikke betales kompensasjon-vederlag når en godkjent enhet som er etablert i Norge, fremstiller tilgjengelige format i punktskrift eller andre format som normalt bare kan brukes av tilgodesette personer, eller når slike tilgjengelige format overføres, stilles til rådighet eller, spre~~eller lånes ut~~. Heller ikke skal det betales vederlag for filmopptak som omfattes av åvl. § 55 andre ledd.

~~Det skal heller ikke betales kompensasjon hvis skaden for opphaver er minimal.~~

§ 1-16. Godkjente enheters plikter

En godkjent enhet som er etablert i Norge, og som overfører, stiller til rådighet eller, sprer eller låner ut tilgjengelige format til tilgodesette personer eller godkjente enheter innen EØS-området eller i en stat som er part i Marrakechtraktaten, eller som importerer tilgjengelige format fra en godkjent enhet som er etablert i disse områdene, skal sørge for at den:

- a) kun sprer, overfører og stiller til rådighet tilgjengelige format for tilgodesette personer eller andre godkjente enheter
- b) treffer egnede tiltak for å motvirke at tilgjengelige format blir fremstilt, spredt, overført eller stilt til rådighet på uautorisert vis
- c) utviser nødvendig aktsomhet ved og fører register over sin håndtering av verk og andre arbeider
- d) offentliggjør og oppdaterer opplysninger om hvordan enheten overholder forpliktelsene i bokstav a til c.

§ 1-17. Register over fremstilte opptak. Ideelle rettigheter

Godkjente enheter skal føre register over fremstilte eksemplar i tilgjengelig format.

Godkjente enheter skal etter anmodning gi tilgodesette personer, andre godkjente enheter eller rettighetshavere [tilgang til](#) en liste over de tilgjengelige format som de har til rådighet, samt navn og kontaktopplysninger til de godkjente enhetene som den har samarbeidet med i forbindelse med utvekslingen av tilgjengelige format.

Bestemmelsene i åndsverkloven [§ 25 jf. § 16 femte ledd og § 23 fjerde ledd](#) om plikt til å navngi opphaver, utøvende kunstner og den som lager et fotografisk bilde, og ~~bestemmelsene~~ om ~~forbud mot~~ endring av verk, [utøvende kunstneres fremføring og fotografiske bilder](#) gjelder på vanlig måte.

(slutt)